

SLOVENEK.

Političen list za slovenski národ.

Po pošti prejemani velja: Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za en mesec 1 gld. 40 kr.
V administraciji prejemani velja: Za celo leto 12 gld., za pol leta 6 gld., za četrt leta 3 gld., za en mesec 1 gld. V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gld. 20 kr. več na leto. Posamezne številke veljajo 7 kr.
Naročnino prejema upravništvo (administracija) in ekspedicija, Semeniške ulice št. 2, II., 28.

Naznanila (inserati) se sprejemajo in velja trisporna petit-vrsta: 8 kr., če se tiska enkrat; 12 kr. če se tiska dvakrat; 15 kr., če se tiska trikrat. Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.
Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.
Vredništvo je v Semeniških ulicah h. št. 2, I., 17.
Izhaja vsak dan, izvenredne nedelje in praznike, ob 1/6. uri popoldne.

Štev. 100.

V Ljubljani, v četrtek 2. maja 1889.

Letnik XVII.

Koroške razmere.

(Dopis iz-pod Karavank.)

Nemški liberalci so tudi letos pokazali v državnem zboru svojo gospodoželjnost in nestrpnost nasproti drugim avstrijskim narodom. Najmanjša trohica ravnopravnosti razburi jih, da se čutijo zatirane in preganjane, ter preté s svojim velikonemškim mišljenjem. Njih avstrijsko rodoljubje je omejeno le na prevlado nemštva v državi, ali pozabili so popolnoma dogodkov l. 1866., ki so politični položaj naše države temeljito predrugačili. Z zgubljenom nemško hegemonijo pokopan je tudi nemški državni jezik, saj je pa tudi Nemcev le četrtina vsega avstrijskega prebivalstva.

Moč in prihodnost naše države je odvisna od jedinstvi krepko razvitih njenih narodov, kar pa je mogoče doseči le s popolno vpeljavo ravnopravnosti, oziroma izvršitvijo § 19. t. drž. postav. Ni torej bolj naravnega, kakor sedanja Taaffejeva politika; škoda le, da vlada ne izvršuje svojega programa z večjo odločnostjo.

Posebno nemški liberalci nočejo nič slišati o ravnopravnosti, kedar gré za Koroško in Šlezijo. Proti stvarnim razpravam v državnem zboru slovenskih poslancev sta se letos posebno repenčila Ghon in Dumreicher. Prvi je zahteval od kranjskih poslancev „nachbarlichen Anstand“, kedar Nemci tarejo njih brate na Koroškem. V svoji strasti sprl se je popolnoma z logiko. Ghon povdarja potrebo in korist slovanščine, toda protivi se slovenskim šolam. Kje pa naj se potem ljudje učé pismenega materinega jezika, ako ne v ljudski šoli? Kateri nemški kmet govori li pismeni jezik, ako se ga ni učil v šoli?

Mi nismo sovražniki nemščine, vendar v ljudske šole naj se nam ne vriva kot učni jezik. Da se tudi na Kranjskem in Češkem nemščina goji dovolj, dokazujejo sijajni govori slovanskih poslancev v izborni nemščini in vzgledno delovanje slovanskih profesorjev na nemških šolah! Da pa bi se na korist nemščine zanemarjal ves drugi elementarni pouk, zoper to pa se bomo vedno borili, ker to je nenaraven izrodek, katerega se vsak zaveden narod brani.

Drugi nemški govornik Dumreicher pa je grdo obrekoval iz nevednosti in zlovoljnosti, da ga mora biti sram. Naši zoprniki bi radi Slovincem popolnoma usta zamašili, zato naglašajo vedno „Landfriede“ na Koroškem, katerega pa sedaj motijo slovenski sosede. Toda politična borba se je tudi na Koroškem že pričela z letom 1860., odkar imamo ustavo. Koroški Slovenci so pri volitvah vedno postavljali svoje kandidate in za deželni zbor navadno zmagovali. Ako sedaj zahtevajo drugačne volilne okraje za državni zbor, mami ni to popolnoma prav? Ali je to morebiti pravica, da smo razkosani tako, da na dveh voliščih propadamo vedno le za par glasov? Statistika direktnih volitev za državni zbor od l. 1873. do sedaj ovrže vse proteste in tudi onega nemškega „bauernbunda“.

Vspreh slabo vredenih osnovnih šol kaže se na Koroškem tudi očitno v tem, da se tako malo Slovincem uči na srednjih šolah. Učenci dovršivši ljudsko šolo so za srednje šole premalo pripravljeni, ker se v tem času niso naučili nemščine, ne potrebnih vednosti. Tiste pa, ki pridejo na srednje šole v Celovec ali Beljak, tudi večinoma ponemčijo,

da nam vedno primanjkuje domače narodne inteligencije, ki bi narod branila sovražnih napadov in zvite agitacije.

Dokler si ne priborimo svojih dobrih šol, ni za nas druge pomoči, kakor da bi se naši mladenci šolali na gimnaziji v Ljubljani. V tem oziru bi nam največ pripomogla Ciril-Metodova družba z dijaškimi ustanovami. Daj Bog, da bi se ta ideja v slavo družbe in korist vsega slovenstva kaj kmalu izvršila.

Domoljub.

Katoliški shod na Dunaji.

(Izvirno poročilo.)

I. Slovesna seja.

Grof Bloome otvori sejo ob 7. uri zvečer ter med živahnim odobravanjem navzočih naznanja odgovor papeževga državnega tajnika Rampolle, da sv. Oče radostno podelé izprošeni svoj blagoslov. Brzojavni odgovor se tako-le glasi: „Sv. Oče radostno podelé vdeležencem drugega splošnjega avstrijskega katoliškega shoda izprošeni apostolski blagoslov. Čutila, ki so se brzojavno izročila, so priča udane ljubezni, ki jo imajo zvesto udani sinovi do skupnega očeta vseh vernikov. Sv. Oče spoznajo in visoko cenijo izjave in ugovore katoliškega shoda gledé na sedanjí položaj sv. Stolice, ki je oropana svoje prostosti in neodvisnosti, a ravno v tej izjavi otroške udanosti našli so sv. Oče prav posebno tolažbo.“

Po tem odgovoru, katero je občinstvo stojé poslušalo, prebrali so se razni telegrami — z navdušenjem vsprejeti med drugimi: „Katoliškega tiskovnega društva“ in „Slovenca“ v Ljubljani, ter družbe sv. Cirila in Metoda.

Za tem naznanja predsednik, da bodo v četrtek ob 7. uri sv. maše za umrle ude zadnjega katoliškega shoda, vznjuja gospé in gospode, da bi se obilno vdeležili ter hvaležno molili za mrtve. Posebno hvaležnost dolžan je vsak pokojnemu grofu Leonu Thunu, ki je toliko delal na polju katoliškem, ter tudi v visokih svojih službah vedno kazal svoje katoliško prepričanje.

Čahensky, trgovec iz Limburga, v daljšem govoru naznanja pozdrav nemških katolikov, govori obširno o Rafaelovem društvu, ki skrbi za krščanske popotnike, kateri se izseljujejo preko morja, da bi ne prišli zapeljivcem v roke. To društvo je zares katoliško in ne pozna sovraštva med narodi. V Hamburgu nastavilo je slovanskega duhovnika, da zastopa potrebščine slovanskih izseljencev. Priporoča to društvo, da bi se tudi po Avstriji razširilo, ker mnogo stori za razširjanje sv. vere med pagani.

Semeniški vodja dr. Müller z Dunaja v izvrstnem, večkrat z gromovitim ploskanjem pohvaljenem govoru riše katoliško gibanje v Avstriji, ki je že nekaj časa živahno v vseh strokah in lepo bodočnost obeta. Katoličani v Avstriji so močni postali, ker se učé, globoko mislijo, delajo in molijo. Naštevava razne može, ki so si spletli nevenljive vence v raznih strokah in so žive priče, da si znanstvo in vera nista nasprotni, ampak se prav dobro združujeta in obetata lepo bodočnost.

Državni poslanec s Tirolskega dr. Kathrein govori o dolžnostih, katere imajo katoličani do katoliškega časopisja, pa tudi o dolžnostih, katere ima katoliško časopisje do katoliške stvari, ter pravi, da

se more strup sedanjega liberalizma le s katoliškim časopisjem odpraviti, ter priporoča edinost vsega katoliškega časopisja proti skupnemu sovražniku. Po teh govorih je bila prva slovesna seja končana.

Poročila iz odsekov.

Odsek časopisje:

Načelnik dr. Fran Schindler opozarja na važnost časopisja, ki ima nekako vodstvo v gibanju ljudstva. Katoliško časopisje je že veliko storilo, zlasti poslednje čase, a še potrebujemo v Avstriji večjih in manjših časopisov za razumništvo, kakor za priprosto ljudstvo. Kako je vrediti to časopisje ekstenzivno in intenzivno? Ekstenzivno v tem oziru, da se ustanovi večji katoliški list, ki bi vstrezal sedanjim zahtevam katoličanov. Intenzivno naj bi se časopisje okrepilo s tem, da bi se odstranili vsi prepiri. Katoliško in avstrijsko bode naj spona, katera spaja vse narode, pravica in ljubezen naj vlada med vsemi, in prišli bodemo do zaželenega miru in blagostanja.

Poživiti se mora katoliško časopisje v Avstriji moralno in gmotno. Moralno okrepi naj se s tem, da se vsi krogi vdeležujejo gmotno, da se pridno nareča in dopisuje. Spoštovanje in ljubezen, povsod prava krščanska načela voditi morajo katoliško časopisje.

Razgovora se vdeležujejo v katoliškemu časopisju izkušeni možje. Prelat Karlon, prelat dr. Wiesinger, župnik Opitz, vrednik Egger, Haas, dr. Jehle in več drugih.

Sklene se, da je večji organ potreben, da pa ni potrebno večjega števila časopisov, ampak le sedanje ukrepati. Vsprejme se resolucija v tem oziru.

Odsek za socijalno gibanje.

Dné 30. aprila otvoril je v „mali sobani“ odsekovo sejo za socijalno gibanje skušeni parlamentarec grof Ekbert Belcredi. Kot podpredsednika izbral si je priznanega pisatelja barona Vogel-sang-a in zapisnikar naj bi bil baron Berger. Resolucija, katero je priporočil v obravnavo pripravljajoči odbor, je precéj obširna, zanimanje za socijalno vprašanje živahno, zato pa bode ta odsek zboroval petkrat.

Včeraj sta bili dve seji, o katerih nekaj misli. Najprvo je bilo na dnevnem redu vprašanje o nedeljskem in prazničnem počitku. Tu je prvi poročevalec Ivan Lorenz, kaznilniški kurat iz Steier-a, v daljšem govoru pojasnjeval imenitnost nedeljskega počitka, kateri ne zahteva samo vera, ampak je tudi v smislu države.

Za njim je obravnaval dunajski kapelan Josip Schnabel ravno isto vprašanje, dokazujoč v navdušeni besedi v skoro tri četrt ure trajajočem govoru korist prazničnega počitka in posvečevanja s stališča verskega, družinskega in družbenega.

Nato predlaga mestni odbornik Adam Latschka, naj se vzame v resolucijo tudi bolj natančno določilo, da se počitek mora začeti v soboto na večer in konča ponedeljek zjutraj. Po kratki debati obvelja njegov predlog, naj bi vlada skrbela za to, da se pred praznikom zvečer ob šestih delo ustavi in prične po prazniku ob šestih zjutraj.

Pri vprašanji za delavska stanovanja priporoča v lepo tekočem in premišljenem govoru isti odbornik, naj katoliški shod sprejme resolucijo, ki meri na to, da se vladi priporoča skrb za ceno in zdrava delavska stanovašišča in da vpliva na velike obrtnike,

kateri naj skrbé ne samo za delo, temveč tudi za to, da ne bo delavcem treba pod milim nebom prenočevati.

Pri popoldnanski seji odsekovi prišlo je na vrsto delavsko vprašanje. Odbor nasvetoval je obširno resolucijo, ki se ozira na to, da delavci ne bodo preobloženi z delom, da ne bodo delali predolgo vsak dan in da naj bodo ločeni v tovarnah strogo po spolu.

Prvi poročevalec bil je jezuit Kolb, razmatrajoč delavsko vprašanje s socijalnega stališča na krščanski podlagi. On dokazuje, da program socijalnih demokratov se nikdar izvršiti ne more in ne sme.

Za njim je govoril župnik Eichhorn, ki se spominja zadnjega „štrajka“, ter pravi, da so ga provzročili socijalni demokratje. „Srečno“ je odstranjen, toda slabe posledice bo imel, ker se že zdaj čuje, da se v neki tovarni punta na stotine delavcev, ki tudi zahtevajo, naj se jim plače zboljšajo.

Za njim govori burno pozdravljeni dr. Lueger, ki s posebno spretnostjo šiba židovski liberalizem, žarno slika njega slabe posledice. Obsoja sedanjí državni in družbeni red, ki pusti, da za krivičnega dostikrat nedolžni trpi. „Če vidim, — pravi — da obsodijo železničnega sprevodnika, mislim si, da bi pač bolje bilo, zapreti vodjo samega!“ (Burno odobravanje.) „Mi kristijani — sklepa — se ne trgamo za delavce, ali zgodovina boede jedenkrat učila, da prvi korak za zboljšanje osode delavcev storili so le kristijani.“

Šolski odsek.

Predsednik Karlon otvori sejo ter dá besedo poročevalcu profesorju Abelu. Tacih govornikov nisem še mnogo slišal; blizo dve uri je govoril in sicer o srednjih šolah, ki vežejo ljudske in visoke šole, a radi bi ga bili navzoči še poslušali. — Kdor ima šolo, ima mladino, ima prihodnost v oblasti; odtodi boj za šolo na vseh črtah. Duhovito je utrjeval resolucijo, ki pravi v jedru:

I. Zbrani katoliki zahtevajo v prospeh družine, da se na srednjih šolah, kakor na ljudskih

1. mladina ne le podučuje, ampak tudi vzgaja.

2. V ta namen naj se ne gleda pri dijakih samo na zunanjo disciplino, ampak značaj naj se utrjuje v pravosti.

3. Izraža željo, naj se namesto strokovnih učiteljev za posamezne razrede uvedejo razredni učitelji, ki bi saj v prvih razredih imeli v rokah skupni poduk in enotno vzgojo.

II. V prospeh države.

Srednja šola góji pravo domoljubje, ki naj nima toliko v srcu, ampak v glavi, v razumu svojo trdno podlago; po tem naj se ravna učne knjige. Izloči naj se iz njih vse, kar domoljubje izpodkopuje.

III. V prospeh véde.

V srednjih šolah naj se ne uči toliko predmetov ob enem površno, ampak zaporedoma temeljito, nauki naj se ne raztezajo na široko, ampak naj segajo globoko, s tem bo napredovala temeljita znanost.

IV. V prospeh vere zahtevajo katoliki:

1. v načelu, da je srednja šola, kakor ljudska, verska šola; ker se pa to strogo ne dá izvršiti;

2. da država saj ne oviraj ustanovitve privatnih srednjih šol, naj jih rajši podpira, ker s tem se ji lajšajo denarna bremena za šolo;

3. gledé že obstoječih srednjih šol pa zahtevajo:

a) da se krščanski nauk uvede kot učni predmet na višjih razredih realke in obrtnijskih šol;

b) da se pri nastavljanju učiteljev država ozira na vero starišev in učencev;

c) da skrbno pazi, da se goji molitev pred šolo in po šoli, šolarska maša, prejemanje sv. zakramentov;

d) da se pri sestavi šolskih knjig izpusti vse, kar je nekrščansko in da se ozira na verstvo učencev;

e) da se dijakom ne brani vstop v verske, cerkveno potrjene družbe in bratovščine.

Govornik je ob koncu govora omenjal pesmi Anastazija Grúna, kjer pravi, da je kmet pri oranji zadel na križ in na meč ter ni vedel, kaj to pomeni, ter pristavi: Da, križ nam hočejo brezverci vzeti iz šol, da bi nam vzeli tudi meč, s katerim bi branili vero svojih očetov in krščansko civilizacijo.

Deželnega glavarja predarelskega namestnik Rhomberg priporoča, naj Nemci avstrijski na

tamošnje pripravnice pošiljajo pripravnike, kjer je prostor za 200 gojencev, ki bodo prišli med svoje kot verni in temeljito izobraženi učitelji.

Vitez Popiel iz Krakova priporoča državne internate na verski podlagi za vzgojo učiteljskih kandidatov.

Grot Stadnicki stavi resolucijo, naj se za zrelostni izpit vstavi tudi krščanski nauk.

Odsek za društveno delovanje.

Pododsek: Katoliška dijaška društva.

V tem oziru se stavi sledeča resolucija:

1. Uvedejo naj se za dijaške srednjih šol marijanske kongregacije.

2. Uvede naj se ob nedeljah in praznikih akademična služba božja.

3. Osnujejo naj se dijaške korporacije, katere naj vodijo verni katoliki.

Pododsek: Katoliško-politična društva.

Ker ima v ustavnih državah ljudstvo važno besedo v javnem življenju in pri volitvah odločuje o osodi svoje vlade, ker je toliko napačnih pojmov o političnem delovanju, priporoča katoliški shod, naj se povsod prav pridno snujejo katoliška politična društva.

Mohorjeva družba na katoliškem shodu.

Na katoliškem shodu vlada prelepa sloga med vsemi narodnostimi; brez strasti se omenjajo in razsojajo dobre in slabe prikazni pri posameznih narodih in dogovarjajo se vdeleženci, kako prve utrjevati, druge odstranjevati.

Med drugim je bil že dvakrat razgovor o Mohorjevi družbi, s katero se, kakor sem se tukaj prepričal, ne ponasamo le Slovenci, ampak tudi drugi avstrijski katoliki. Pri časnikarstvu je z ozirom na ustanovljenje društev za razširjenje katoliškega tiska izrekel msgr. Karlon svoje občudovanje katoliškim Slovincem, ki v primeri s svojo maloštevilno silo delujejo res čudovito na tem polju s svojo Mohorjevo družbo, katere knjigam je odprta skoro vsaka gorska koča. Po natančnejših pojasnilih, ki jih je odsek prejel od slovenskih vdeležencev, priporoča odsek tudi drugim narodnostim na enaki podlagi, z istimi sredstvi in z istim soglasnim, vstrajnim navdušenjem ljudstvu preskrbejati zdravega berila.

Govor državnega poslanca Kluna

v državno-zborski seji dné 30. marca t. l.

(Dalje.)

Predno se poslovim od Štajerske, zadostil bi rad pravici še z jednim činom. Nedavno se je v visoki zbornici trdilo, da se na sevniški šoli nemškega „šulferajna“ ne podučuje veronauk in da se tu otroci ne vdeležujejo verskih vaj. Krivda temu se je pripisovala tamošnjemu župniku, kateremu je poslanec Weitlof položil besede na jezik: „Došel je od rimskega papeža ukaz, da otroci „šulferajnske“ šole ne smejo iti k spovedi.“

Došla mi je prošnja, naj zatrdim, da tamošnji župnik ni govoril teh besed (Čujte! Čujte! na desnici), in da so popolnoma izmišljene. Kdo si je vzel patent za to iznajdbo, sevéda ne morem povedati, vendar pa morem opozarjati na to, da mora za podučevanje veronauka in vdeleževanje verskih vaj na zasebni šoli skrbeti njen ustanovitelj in vzdrževatelj, v tem slučaju tedaj nemški „šulferajn.“ (Poslanec baron Dumreicher: Ali se je pa izjavil, da je pripravljen podučevati? — Klici na desnici: Mir!)

Gledé ljudskega šolstva na Koroškem sem že zadnjič na podlagi normalnih učnih načrtov dokazal, da je tamošnji deželni šolski svet iz njega popolnoma prognal slovenski učni jezik, da tedaj ni res, kakor je trdil neki koroški poslanec, da je na takozvanih dvojezičnih šolah poduk v prvih dveh letih slovenski, od tretjega šolskega leta naprej pa slovensko-nemški.

Jedini predmet, gospóda moja, kateri se v koroških ljudskih šolah predava otrokom v slovenski materinščini, je veronauk; toda tudi ta učni predmet bi se moral polagoma popolnoma izogniti nemščini in naklep za to se je jako premeteno izumil.

Da se mi pa ne bode zopet očitalo, da izvirajo moje razprave iz nezdrave slovenske domišljije ali sile, ki snuje pripovedke, držal se bodem pri njih popolnoma listin, povedal dan in številko dotičnih spisov, ter jih kolikor moč po besedah navajal, za kar že naprej prosim gospóda predsednika dobrohotnega dovoljenja.

Že od knezoškofa Funderja je višja oseba, o kateri bi nam mogel morebiti gospod deželni predsednik koroški dati prav natanka pojasnila, zahtevala, naj za slovenske otroke uvede dvojezičen katekizem, in sicer takó, da bi stale na jedni strani nemške, na drugi strani pa dotične slovenske besede. Toda cerkveni knez, kateremu se ne more očitati slovensko postopanje, je odgovoril (čita):

„Gospod! Vera mi je mnogo presveta, kakor da bi dopuščal zlorabiti jo za podučevanje tujega jezika.“ (Dobro! na desnici.) Isti predlog je koroški deželni šolski svet z noto z dné 25. novembra 1887, št. 2384, do knezoškofijskega ordinarijata ponovil z opazko, da bi bili taki dvojezični katekizmi posebno tedaj želeti, če veroučitelji z manjšo pozornostjo postopajo nasproti nemškim otrokom, kakor slovenskim učencem, kar se večkrat tudi izjemoma prigodi.

Knezoškofijski ordinarijat je s kurendo z dné 7. decembra 1887, št. 5029/107, naročil dekanskim uradom, naj se veroučitelji izjavijo o tem predlogu deželnega šolskega sveta. V dekaniji doberloveški se je ta predmet predložil dekanskemu posvetovanju, katerega sklepi so se naznanili tudi vsem drugim dekanskim uradom in katere so odobrili in potrdili vsi veroučitelji. Dvojezični katekizmi so se proglasili za pedagogično nezmisel, nevarnost pravno-verski vzgoji in sredstvo za ponemčevanje.

Jezikovno mešanih šol, to je šol z nemškimi in slovenskimi otroci, je na Koroškem komaj 18, vse ostale šole bi morale biti nemške, v 130 župnijah s slovenskimi prebivalci pa slovenske, kajti pouk se mora ravnati po učencih in za nemške otroke nemški biti, za slovenske pa slovenski. Po učiteljskem koledarju so pa samo nemške in mešanojezične šole, in sicer so nemške jednojezične šole celó v popolnoma slovenskih krajih, v jezično mešanih šolah je pa razven veronauka ves pouk nemški, le v prvem razredu se otroci za silo učé v slovenskem jeziku čitati, kar pa v poznejših letih zopet več ali manj pozabijo.

Ker tedaj ne znajo slovenski čitati, obrnili bi se na kvar veronauka k nemškemu besednemu stiku. Namesto da bi se uvedli dvojezični katekizmi, ki bi le pospeševali nepazljivost in brez potrebe podražili šolske knjige, bilo bi po mnenju veroučiteljev mnogo bolje, da bi se malo bolj gojila slovenščina v onih šolah, da bi tako otroci vsaj dobro brati znali v materinem jeziku, v ta namen pa naj se v slovenskih krajih nastavi učitelji, ki bi bili zmožni, tudi v slovenščini podučevati otroke. Konečno ugovarjajo gospodje očitaju, da zanemarjajo nemške otroke in se vestneje pečajo s slovenskimi, kakor nemškimi učenci. To izjavo katehetov je knezoškofijski ordinarijat koroškemu deželnemu šolskemu svetu z dopisom z dné 2. marca 1888, št. 726/14, naznanil, na kar je deželni šolski svet z noto z dné 22. marca 1888, št. 614, naprosil ordinarijat, naj objavi one šole, v katerih so učenci toliko nezmožni slovenskega čitanja, da vsled tega trpi podučevanje veronauka. Ta dopis pač najbolje kaže, koliko pozornosti žrtvujeta koroški deželni šolski svet in deželni šolski nadzornik slovenskim šolam, ker niti ne vesta, kako je s čitanjem v slovenskem jeziku na dotičnih šolah, in morata še le prositi ordinarijat, naj jima imenuje šole, kjer ne zadostuje slovensko čitanje. (Čujte! na desnici.)

Ordinarijat je vsled tega dekanske urade z okrožnico z dné 9. aprila 1888, št. 1487/26, povabil, naj mu naznanijo one šole. Dekanski urad celovski je najprvi odgovoril ter sporočil dné 30. aprila 1888, št. 131, da v nobeni slovenski šoli cele dekanije posvetni učitelji slovenščini ne žrtvujejo toliko opravičene pozornosti, da bi mogli otroci gladko, prav in razumno čitati, ker gospodje učitelji, kakor hitro so učencem vcepili slovensko abecedo, takoj preidejo k nemščini in se nič več ne brigajo za slovenski jezik.

V nekaterih šolah, kakor na primer v Dholici, ni niti slovenski abecednik uveden, niti ga imajo na stenah. Na imenovanih šolah se slovenščina niti ne govori, niti ne čita, in neki nadučitelj je rekel dekanu Aljančiču naravnost in odkritosrčno: „Naročeno nam je, da moramo z otroci le nemški govoriti.“ (Čujte! na desnici.)

V Škofljah, na Dholici, v Vetrinjah, Hodišah in Krivi Vrbi znajo nekateri otroci višjih razredov le za silo slovenski katekizem brati, ker jih v čitanju vadijo kateheti; saj pa tudi ni mogoče, da bi znali brati, kajti v prvem razredu je le za nekaj tednov uveden slovenski abecednik, sicer je pa ni

slovenske knjige ter se v zgornjih razredih nič več slovenski ne čita; razven učiteljev v Škofljah, Hodišah in na Dbolici ni niti jeden več slovenščini, tedaj tudi ne more slovenski podučevati.

Tako v bistvenem poročilo celovške dekanije. Predaleč bi prišel, gospoda moja, ako bi hotel o vsaki teh šol posebej govoriti; nekaj pa moram iz tega poročila še navesti, ker je jako označivo za deželno šolsko oblastnijo koroško, ono namreč gledé šole v Šentjuri. Dekanski urad pravi namreč, da ni mogel te šole nadzorovati, da je pa tam skoro gotovo ravno tako gledé slovenskega poduka, kakor drugod, kajti pri prvem razpisu učiteljske službe se je tirjalo od prosilcev znanje slovenščine, pri drugem razpisu pa se je opustila ta zahteva, in sicer vsled želje nekega vrtnarja, ki je član krajnega šolskega sveta. Nemški vrtnar tedaj, gospoda moja, velja pri koroškem deželnem совету več, kakor skupno slovensko prebivalstvo na Koroškem (Čujte! Čujte! na desnici), ki dosedaj še niso mogli dospeti do tega, da bi se oziralo na njihove želje,

(Dalje sledi.)

Politični pregled.

V Ljubljani, 2. maja.

Notranje dežele.

Najmerodajnejše obravnave o šolskem vprašanju je vodil grof Taaffe sam. Kakor se z neke strani zatrjuje, zastopal je z vso odločnostjo vladno stališče, na katerem je stal s cesarjevim dovoljenjem v parlamentu že minister Conrad, da si namreč vlada ne dá izviti iz rok šolskega nadzorstva. Tudi mi se strinjamo s tem v popolni meri, ker smo vedno le govorili za versko nadzorstvo.

Ponesrečeni kompromis češkega veleposestva, to je predmet, s katerim se sedaj v prvi vrsti bavi avstrijsko časopisje. Vsi dunajski listi razven „Vaterlanda“ govoré o tem dogodku. Vladi nasprotni časopisi pretakajo radostno solzice ter vriskajo, kakor da bi že tičalo smrtno bodalce v srcu Taaffejeve vladé. „N. Fr. Pr.“ govori o „kompromisnem loncu, ki se je razbil čez noč v male kosce“, ter očita knezu Schwarzenbergu, da je hotel nemško-liberalno veleposestvo zvrbiti v „ustavljeno past“. „Deutsche Zeitung“ najvno priznava, da so nemško-češki veleposestniki „iznenadili“ javnost. „Fremdenblatt“ pa po stari navadi opravlja službo „versöhnungshofrata“ ter skuša opravičiti nemško veleposestvo. Pravi namreč: „Veleposestvo je bilo v neprijetnem položaju... Obdolževano, da je izdajica narodne stvari, ne bilo bi ničesa opravilo s pomirljivo besedo, ki bi se bila zgubila v viharji strankarskih strastij.“ Poluuradno glasilo tedaj odobrava, da je veleposestvo stopilo na stran, kjer veje „schärfere Tonart“?

Vnanje države.

Črnogorski knez Nikita je prometnega ministra Petrovića poslal v Danilovgrad, da pripravi vse potrebno za davnej že nameravano in v strateškem kakor trgovinskem oziru jako važno cesto od Danilovgrada čez Orjo-Luko do Nikšića. Graditi se bo pričelo takoj prve dni tekočega meseca.

Srbski kralj Milan se bo sredi maja povrnil v Belgrad, kjer bo pa baje ostal le kake tri tedne, potem bo odpotoval v Pariz, da si ogleda razstavo. Čez poletje namerava iti v kake toplíce. — Obravnave o vravnavanju železnih vrat se vrše povoljno. Ogerska vlada je sprejela vse srbske predloge razven onih gledé ribiških pravice, a tudi v tem oziru se bo kmalu doseglo sporazumljenje. Ogerska vlada bo v kratkem odposlala inženerja na lice mesta, da prične pripravljavna dela.

Ruski nihilisti so se zopet oglasili. Ko je car pred nekaterimi dnevi stopil v svojo delavno sobo, našel je na mizi več iztisov v Švici izhajajočega nihilistiškega lista „Svoboda“ in dva z mrtvaškimi glavami okrašena pisma poziva, naj se pripravi na smrt. Car se je zelo prestrašil ter je ukazal strogo preiskavo. Zaprl so carjevega postelnika in več drugih dvornih služabnikov. Skoraj se misliti ne more, da bi bil postelnik kriv, ki je služil že pri Aleksandru II. in je imel pri sedanjem carju velik vpliv. Ravno zaradi zadnje okoliščine se mora misliti, da je postal le žrtev dvorne spletke. Sploh je pa v to zadevo zapleten tudi načelnik tajnega redarstva. Dvorni krogi so jako razburjeni in carjevna, ki je zvedela za to stvar, ne gré niti za trenotek iz carjeve bližine.

Švicarsko redarstvo je v Bazlu zgrabilo nemškega redarstvenega agenta Wohlgemutha, kakor smo o tem poročali o svojem času. Nemški listi skušajo dokazati, da se je Wohlgemuth mudil v Švici le kot zasobnik, toda dokaz se jim ne more posrečiti, kajti švicarske oblastnije so dognale, da je Wohlgemuth podkupoval tajne agente in „agents provocateurs“. To se mu je posebno dokazalo s krojaškim mojstrom Lutzem, katerega je redarstvo ob enem z njim zgrabilo. Od kod pa je imel Wohlgemuth za te namene denar? Švicarski zavezni svet je sklenil prognati iz Švice Wohlgemutha.

V polni seji **nizozemskih** generalnih držav dné 30. aprila je naznanil ministerski predsednik, da se je od dné 7. aprila tako zboljšalo kralju zdravje, da predlaga ministerski svet sporazumno in po zaslisanju zdravnikov in državnega sveta: Kralj more zopet sam vladati. Brzjavka iz Loa istega dne poroča, da dobiwa kralj vedno več močij. — Ministerskega sveta predlog se je izročil odsekom.

Vsled prišteditev pri raznih ministerstvih se je **italijanski** državni proračun za l. 1889/90 zboljšal za 14½ milijona. Dosedanji proračuni izkazujejo tedaj letni primanjkljaj 37 milijonov, in če se prištejejo gotovine v blagajnicah, iznaša skupni primanjkljaj 46½ milijonov.

„Moniteur“ objavlja uradne listine o redu **rumunskega** prestolonasledstva. Včeraj se je pripeljal prestolonaslednik v svojo novo domovino. V Verciorovi in na vseh postajah od meje do Bukarešta so ga sprejemale civilne in vojaške oblastnije, na bucareškem kolodvoru pa so ga pričakovali kralj, kraljica, metropolit, ministri, zbornična predsednika, dvorni, državni in mestni dostojanstveniki itd. Zvečer je bil mirozov vseh vojaških godb, mej tem pa so se mu v palači poklonili generali in korui poveljniki. Pri sprejemu so bili tudi vsi diplomatski zastopniki v gala-opravah prisotni.

Izvirni dopisi.

S Krasa, 28. aprila. (Riharda Andree-ja atlant in nemška korenitost. Knjiga „Nazorni nauk“ za šolsko mladino.) Znan je marsikateremu čitatelju Riharda Andreeja ročni atlant v 120 kartah, II. izdanje. Ta atlant je res nekaj posebnega, ker obsega več znanstvenih, zvezdoslovnih in prirodoslovnih, jezikovnih in verskih prav zanimivih velikih zemljevidov po najnovejših preiskavanjih na vsem svetu. Posebno obširno in nadrobno so naslikane vse nemške države in državnice po veri in narodnostih. Tudi avstrijske dežele in kronovine so precéj natančno izražene po narodnostih in verstvu. Med vsemi je za nas Slovane najbolj zanimiva: „Völkerkarte von Oesterreich-Ungarn, Nr. 45“. Nekdaj pod absolutizmom se ni smelo narisati takšnih zemljevidov, ki so bili „verpönt“, akoravno se je smela predavati statistika ali domovinoslovje avstrijsko na gimnazijah, kar je gotovo nezmisel. Nemcem v Avstriji se pač ni bati raznarodnja, ako se pogleda na gori omenjeni zemljevid po narodnostih razdeljen, ker so v zvezi z Nemčijo! Pač pa mora oholega Madžarona pretresti, ako pogleda na narodnostni zemljevid „madžarskega plemena“, ki je povsod obkoljen od drugih narodov, kakor otok na morju. Na severu v karpatskem pogorju ga obdajajo Slovaki doli do Požuna; slovaškega naroda otoki segajo blizo do górenje Donave in še nižje na jugo-vzhodu memo Budimpešte. Dober del na severu „Magyarország“ zavzemajo Rusini, prav za prav Rusi, katerim je ranjki minister Stadion premenil ime v nemški: „Ruthenen“, samo zato, da bi radi plašila panslavizma ložje pozabili na svoje sorodstvo z velikim narodom „Orosom“, kakor imenuje Madjar Ruse. Na vzhodu in jugo-vzhodu obdaja Madjare krepki rumunski narod v kompaktni masi živeč in v zvezi z rumunskim kraljestvom, ki je postalo v poslednji dobi za avstrijske Rumune magnet po društvu: „Romania irredenta“. Le središče „Madžarország“ zavzema po donavski nižavi Arpadov narod in pa velik otok seklerskih Madjarov biva na Erdeljskem, obdan povsod od Rumunov in od juga od Saksov (Nemcev), katerim tudi vsiljujejo svojo madjarsko kulturo! Na jugu velike Madjarije bivajo Hrvati in Srbi. Sredino madjarske planjave, kjer so Madjari bolj kompaktno naseljeni, pa razjedajo nemške naselbine to- in onostran Donave, tako da Madjare pogledavše na ta zemljevid, mora kar mrzaz pretresti, kajti dandanašnji narod, broječ pet milijonov, pač nima zagotovljene prihodnosti.

Ako se vrnemo po tem razmišljanju nazaj na omenjeni zemljevid, vidijo se na zahodu ob meji Cislitavije posamezne hrvatske naselbine od Medjimurja gori preko Štajerske, Niže-Avstrije do Moravske tako, da celó na vzhodu Dunaja proti Požunu in na vzhodu Dunajskega-Novegamesta je precejšnja naselbina Hrvatov, ki vzdržujejo nekako tanko vez med Jugo- in Severo-Slovani. Čudno pa se mora narodopiscu videti, kako skrbno je izdelovalec atlanta povsod z rudečo barvo zaznamoval vse tudi najmanjše nemške naselbine, zlasti po slovenskih in čeških mestih. Da stanujejo tudi v Mariboru, v Ljubljani, Trstu in v Gorici nekateri tisoči Nemcev, zdelo se mu je potrebno radi nemške temeljitosti zabeležiti, kakor tudi v nekaterih čeških in moravskih mestih; da pa stanuje na Dunaju

poleg Nemcev tudi zdatna manjšina, skoraj petina Čehov, to se mu ni zdelo vredno z zeleno barvo zaznamovati, da bi avstrijsko nemštvo škode ne trpelo! To svedoči zopet o nemški temeljitosti in pravičnosti!... Sicer je pa atlant v znanstvenem oziru priporočila vreden, akoravno zastopa po svojem obsegu bolj veliko nemško idejo, ker priporočuje v nekem inseratu knjigo: „Das Buch von unserem Kaiser“. Kje bi smeli mi Slovani kaj takešnega v nasprotnem slovanskem smislu le ziniti?! Saj Nemci sumničijo celó najmanjše izjave, ako se n. pr. kateri Slovenec uči ruščine iz ljubezni do sorodnega jezika. Tako sem čital kar s strmenjem, kako je hotel poslanec Suess podtikati nekemu že umrlemu goriškemu duhovniku hrepenenje po Rusiji zato, ker se je rad vadil v čitanju ruskih knjig in njih slovstva. Prav dobro je zavrnil poslanec dr. Tonkli to zlovoljno sumničenje njegovega avstrijskega patrijotizma, katero je zašepetal poslancu Suessu visoki primorski gospod. Omenjeni duhovnik pa si je želel dejati v grob pod vzglavje katoliško rusko-slovensko biblijo po „Vulgati“ prevedeno, da bi ga hudobneži po smrti ne sumničili iz njegovih simpatij do ruščine ob enem panslavizma, za kateri se je umrl tako malo brigal, kakor oni, ki ga je prvi na višem mestu hudovoljno očrnil z ostalo goriško duhovščino. Pa dovolj o tej jeremijadi hudovoljnega sumničenja.

Ker sem te dni pregledoval neko šolsko knjižnico, naletel sem tudi na knjigo: „Nazorni nauk za slovensko mladino“. — Naj mi ne zameri gosp. J. T., ki je to knjigo in barvene table s 380 podobami po slovensko razjasnil, da mi tabla XIV. ne more biti všeč, ker nam predstavlja mesto avstrijskih vojakov-pešcev tri pruske pešce s spičasto čelado (Pickelhaube). Čemu to? Tega ne umem, da bi to moglo pospeševati avstrijski patrijotizem pri šolski mladini; menda ravno tako malo, kakor more zadnjič omenjena podoba golega dečka pospeševati nrvnost šolske mladine!

Iz Celja, 26. aprila. Katoliškemu podpornemu društvu v Celji za vzdrževanje dekliške šole šolskih sester so nadalje darovali oziroma letnino plačali p. n. č. č. gg. udje:

Gobec Mihael, posestnik, 2 gld.; dr. Kukovič Aug., prof. bogoslovja v Mariboru, 2 gld.; Ogradi Fr., kanonik v Mariboru 5 gld.; Ribar Ant., prof. bogoslovja v Mariboru, 5 gld.; Neimenovan po č. g. kap. gvardijanu 50 gld.; Klemenčič Ana, vdova v Celji, 1 gld.; Lipovšek Fr., posestnik v Medlogu, 3 gld.; Hudovernik Leopold., urad. vdova, 2 gld.; Planinšek Jak., mizar v Gradcu, 4 gld.; Lipovšek Jozefa, posestnica v Medlogu, 2 gld.; Berglez Jan., župnik v Artičah, 2 gld.; Šifanec Al., župnik v Negovi, 2 gld.; Kmecl Fr., hiš. posestnik, v Celji, 5 gld.; Kmecl Mat., krojač, 2 gld.; Gaberšek Ivan, taj. okr. zast. na Vranskem, 10 gld.; Ostrožnik Lucija, posestnica, 2 gld.; Škrabar Mih., posestnik na Lavi, 2 gld.; dr. Hrašovec Jur. odvetnik v Slov. Gradcu, 2 gld.; Šah Mat., čevljar, 2 gld.; Rotnik Blaž, duhoven v pokoju, 2 gld.; Krišpin Krispinovič nad Lašk. 3 gld.; Kager Ferd., pasar v Celji, 2 gld.; Dimec Ana, posestnica, 2 gld.; Herič Ter., posestnica v Celji, 2 gld.; Šmid Jan., knjigovez v Celji, 2 gld.; Urek And., župnik na Polzeli, 2 gld.; Jurčič Jož., župnik v Dramljah, 2 gld. 10 kr.; Rom Ign., kapelan pri Novi cerkvi, 2 gld.; Vrečer Apol., posestnica v Vojniku, 2 gld.; Zupane Jan., cerkvenik, 3 gld.; Baloh Jan., posestnik G. Hud., 2 gld.; Gabere Martin, kapelan na Vranskem, 4 gld.; Mikuš Val., kapelan v Konjicah, 5 gld.; Neimenovan po č. g. kap. gvard. 100 gld.; Mikuš Fr., dekan-nadžupnik v Konjicah 5 gld.; Černensek Fr., duh. v pok., 2 gld.; konjiška posojilnica, 20 gld.; celjska posojilnica, 100 gld.; makolska posojilnica, 20 gld.; gospa Šelander Antonija, 2 gld.; Šelander Ljud., urad. v pok., 2 gld.; Pfeifer Neža, služ., 2 gld.; Rančigaj Marija, pos. v Celji, 2 gld.; Žičkar Jož., žup. v Vitanji, 2 gld.; Prešern Jan., župnik v Koprivnici, 4 gld.; več skupaj, 6 gld. 60 kr.

Dnevne novice.

(Gospod dr. Gustav Ipavic) je poklonil „Slovenskemu pevskeemu društvu“ dve novi skladbi za mešani zbor. Skladbi ste krasni in se boste peli pri velikem pevskeem zboru dné 4. avgusta t. l. Odbor je dal potrebne glasove tiskati, kateri se bodo v kratkem razposlali. — Odbor „Slovenskega pevskega društva“ vabi vse svoje izvršujoče člane, da se vdeležé Vodnikove slavnosti ob Binkoštih v Ljubljani. Kdor se kot ud „Slovenskega pevskega društva“

hoče te slavnosti vdeležiti in sodelovati, naj to nemudoma naznani odboru, da mu preskrbi od „Glasbene Maticе“ potrebne glasove slavnostne kantate.

(V Vojniku) so, kakor se nam piše, dné 30. aprila priredili slovesno mrtvaško opravilo za čast. gospodom Kukovićem, ki je kot podvodja in profesor v bogoslovišču v Mariboru veliki četrtek zjutraj, v štiridesetem letu svoje dōbe, izdahlil blago dušo. Sedanji pokojnik je v imenovanem trgu kape-lanoval sedem let. In ker se njegovega pogreba veliko soboto popoldne ni mogel vdeležiti nikdo iz dekanovine, vsled tega so se ga njegovi znanci spominjali danes v kraju, kjer je on o svojem času služboval. Cerkev bila je natlačeno-polna vernikov, med njimi najst duhovnikov. Po običajnih molitvah je govor govoril čast. gosp. župnik Kos, potem pa sv. mašo popeval velečast. gosp. duh. svetovalec in dekan Gajšek, a stregla sta mu častita gospoda župnika Voh in Žičkar.

(Zamuditi nikar!) „Gospodarski Glasnik“ št. 7 z dné 8. aprila t. l. objavlja uradno naznanilo, da se bodo tudi letos oddajala drevesca iz državnih drevesnic v Gradcu, Celji, Muravi in Liezenu. Kdor želi, bodi plačno, bodi brezplačno, dobiti sadeže, naj se oglasi „konči do 29. januarija 1889“, a oglasilec se bo „do 26. februarja 1889“ odgovorilo, bodo li dobili kaj, ali ne. Naš poročevalec dostavlja, da v naznanilu gledé imena mesecev ni tiskovna pomota.

(Vabilo na šolski koncert.) kateri priredi „Glasbena Matica“ v Ljubljani z gojenci glasbene šole v soboto dné 4. maja 1889. leta v redutni dvorani zvečer ob 7. uri. Vspored: 1. Chr. de Gluck: Overtura iz opere „Ifigenija v Avliidi“; svira orkester gojencev Maticne glasbene šole in igrajo osmoročno na klavirji: gspđ. Terezija Bučar, Ana Lukman, Marija Moos in g. Vlad. Ravnikar. 2. a) Čajkowsky: „Nokturna“ v cis-mol, b) Fr. Chopin: „Poloneza“ v cis-mol, igra na klavirji gospica Olga Sittig. — 3. Fr. Grbič: „Lovska“; mešan zbor s spremljevanjem lesnih rogov; pojó vsi gojenci Maticne glasbene šole. — 4. Ant. Dvořak: „Filip-Jakobova noč“; igrate čveteroročno na klavirji gspđ. Lujiza Daneš in Ivana Meden. — 5. Stan. Moniuszko: Recitativ in Dumka iz opere „Halka“; poje gospod Fran Bučar, na klavirji spremlja gspđ. Ter. Bučar. — 6. Fr. Chopin: „Rondo concertante“; na dva klavirja igrate gspđ. Ana Moos in Adela Pfeifer. — 7. F. Mendelssohn-Barth.: „Gospod, po celem svetu moč je Tvoja znana“; mešan zbor s samospēvi, s spremljevanjem šolskega orkestra in klavirja, poje mešan zbor Maticne glasbene šole. Samospēve pojó: gspđ. Pavlina Götzl, Katarina Sevnik in Ter. Bučar. — Sedeži so rezervirani za čast. dame. — V pokritje stroškov te javne skušnje nastavila se je za neude vstopnina 60 kr. — Pristop k temu koncertu je vsakemu dovoljen.

(Občni zbor) c. kr. kmetijske družbe za Kranjsko bode v četrtek 23. maja v Ljubljani.

(Orožne vaje rezervistov) bodo letos trajale 13 dni. Vdeležili se jih bodo rezervisti iz nabornih let 1884, 1882 in 1880, v rezervo premeščeni enoletni prostovoljci drugih nabornih let in oni rezervisti, ki se niso vdeležili lanskih orožnih vaj.

(Južna železnica) je za poletno dōbo od 1. maja do 15. septembra znižala voznino na svojih progah.

(Okrajna bolniška blagajnica v Kamniku.) Kakor poroča „L. Ztg.“, bili so v odbor izvoljeni gg.: A. Trpinec, G. Kratner in F. Jašovec kot zastopniki delodajalcev; Janko Pohlin, V. Exler, J. Karolnik, J. Holcer A. Stadler in Fr. Resnik kot delavski odbranci; v nadzorstvo gg.: L. Mlakar iz Lukovice, Peter Majdič iz Jarš kot zastopnika delodajalcev; Al. Šumé iz Domžal, J. Bolte iz Mengiša, J. Hlade iz Križa in A. Zor iz Kamnika kot delavski odbranci; v razsojevalni odsek gg.: J. Sešek, J. Belec, A. Gerdin, Josip Polak in Fr. Cerer. Načelnikom je izvoljen g. A. Trpinec, njegovim namestnikom g. J. Holcer.

(Političnega društva „Edinost“) odbor je v zadnji seji sklenil, da bode izrazil v imenu društvenem pismeno zahvalo načelništvu slovenskih državnih poslancev na Dunaju za možato postopanje in zagovarjanje primorskih Slovencev v proračunski debati.

(Volitve v mestni zbor goriški) bodo 8. maja za tretji, 14. maja za drugi in 17. maja za prvi razred.

Telegrami.

Berolin, 2. maja. Sedaj, ko je redarstveni nadzornik Wohlgemuth v Mühlhausenu izpuščen iz zapora, šlo se bo za postopanje, ki nasprotuje mejnarodnim običajem in soslednim odnošajem, da se tako doseže pojasnitev, eventualno zadoščenje. Sevēda, to je le čin silobrana, če hoče redarstvo švicarskih sosedov svoje dežele braniti zoper posledice prevratnih naklepov, katere trpi Švica in pospešujejo uradniki in oblastniji. Ako se redarstvu ne bo posrečilo zadostno zavarovanje zoper naklepe, ki izvirajo na švicarskih tleh, primorani bi bili sosedge, iskati varstvo v najstrožjem nadzorovanji in omejitvi mejnega prometa.

Luksemburg, 1. maja. Kralj je naznanil vojvodi Nasovskemu, da bo od dné 3. maja sam zopet prevzel vladu. Zbornica bo jutri sprejela regentovo poročilo, da preneha regentstvo. Vojvoda bo jutri zvečer odpotoval.

Bukarešt, 2. maja. Pri prestolonaslednikovem prihodu je bilo mesto krasno razsvetljeno. Mirozov z bakljado so priredili vojaki. Kralj in kraljica sta se s prestolonaslednikom vozila po mestu ter jih je narod navdušeno pozdravljaj. Red je bil vzoren brez vsakega izgreda. „Monitoral“ objavlja kraljevo pismo ministerskemu predsedniku, v katerem isti naglašava važnost izvršitve zakona o prodaji državnih zemljišč kmetom ter nadaljuje, da bo imela postava koristne posledice za blagor kmetskega prebivalstva, katerega delavnost z največjim zadoščenjem priznava kralj.

Listnica vredništva:

Gospodu občudovatelju iz kranjske okolice: Vašo dopisnico bodemo o priliki izročili kranjskemu muzeju, da bodo potemci poznali čudake iz 19. stoletja. Veste li, kaj pravi Ben Akiba?

Umrli so:

29. aprila. Ivana Zupančič, delavčeva hči, 8 let, Poljanska cesta 18, uraemie. — Marija Sibechnik, gostija, 79 let, Dolge ulice 5, pljučnica.

1. maja. Jakob Mihelič, črevljarjev sin, 7 let, Vegove ulice 12, škrlatica in davica.

Vremensko sporočilo.

Dan	Čas	Stanje	Veter	Vreme	Mokrine na 24 ur v mm
opazovanja	zrakomera v mm	toplomera po Celziju			
7. u. zjut.	734.8	17.0	sl. jzap.	jasno	
12. u. pop.	734.8	20.2			0.00
9. u. zveč.	734.9	12.6	brezv.		

Srednja temperatura 16.6°, in 5.3° nad normalom.

Dunajska borza.

(Telegrafično poročilo.)

2. maja.

Papirna renta 5% po 100 gl. (s 16% davka)	86 gl. 05 kr.
Srebrna „ 5% „ 100 „ 16 %	86 „ 20 „
5% avstr. zlata renta, davka prosta	110 „ 30 „
Papirna renta, davka prosta	101 „ 05 „
Akcije avstr.-ogorske banke	896 „ — „
Kreditne akcije	300 „ — „
London	118 „ 80 „
Srebro	— „ — „
Francoski napoleond.	9 „ 41 1/2 „
Cesarski cekini	5 „ 61 „
Nemške marke	58 „ — „

Tujei.

30. aprila.

Pri **Maticu**: Koritnik, zasebnica, iz Gorice. — Kroschl, potovalec, z Dunaja.

Pri **Južnem kolodvoru**: Ignacij Čadež s Poljan. — M. Tome iz Starega Trga. — Nebesini, obrtnik, iz Litije.

Radenska kislá voda ob vznožji Slovenskih goríc, ne zamenjati z Radgonsko, to je Radkersburger.

Čeravno Radenska kislá voda stoji več kakor jeden dan v odprti posodi, vendar se peni prav močno, ako se z vinom pomeša, ker ima v sebi spojene ogljikove kisline. To svojstvo pa jo odlikuje pred mnogimi drugimi kislimi vodami, katere imajo navadno le prosto ali manj trdno spojeno ogljikovo kislino, ki se pogubi in razkadi kakor se steklenica odnaši.

Radenska kislá voda po natriju in litiju najbogatejša

preskušeno zdravilno sredstvo proti mehurnim boleznim, protinu, kamenci v mehurju, dalje proti boleznim v želodcu, mokril, dolgotrajnem kataru dihal, zlatej žili in zlato-nici.

Poskusi dr.-jev: Garroda, Biswagera, Cantanija, Ure-ja so dokazali, da ima litij največjo raztopivno moč pri scenokislini, usednih izločkih, iz česa se sklepa na najugodnejše neinke Radenske vode.

Kopališče Radensko.

Kopanje v slatini in v jeklenici vpliva posebno pri: protinu, bolečinah mokril, malokrvnosti, ženskih boleznih, slabostih itd.

Stanovališča po ceni. Prospekt (brezplačno) od ravnateljstva:

Kopališče Radenci blizu Ljutomera.

Zaloga kisle vode pri: F. Plautzu in M. Kastner-ju v Ljubljani. (11)